

MÉS I MILLORS ARBRES PER A BARCELONA

Sessió sobre el Pla Director de l'arbrat 2016-2036

Cicle "Estratègies d'ecologia urbana"

INFORME DE RESULTATS

BARCELONA, 7 DE JULIOL DE 2016

COORDINACIÓ

Ajuntament
de Barcelona

DINAMITZACIÓ I REDACCIÓ

**Ajuntament
de Barcelona**

Ajuntament de Barcelona

Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat

**Informe de resultats de la sessió "Més i millors arbres per a Barcelona"
sobre el Pla Director de l'arbrat 2016-2036 (Cicle "Estratègies d'ecologia urbana")**

Juliol de 2016

Coordinació

Laia Torras, Comunicació i Participació – Gerència d'Ecologia Urbana

Dinamització dels grups i redacció

Xavier Basora

Xavier Sabaté

Espai TReS · Territori i Responsabilitat Social

C/ Mallorca 82 Entresòl 2a 08029 Barcelona

Tel. 93 315 77 44

www.espaitres.net

Relatoria dels grups

Marta Cuixart, Gerència d'Ecologia Urbana

Patricia Rovira, Gerència d'Ecologia Urbana

Fotografies

Miquel Reñé, Comunicació i Participació – Gerència d'Ecologia Urbana

Nota: Les idees expressades en aquest document corresponen al conjunt dels participants en la sessió de treball "Mes i millors arbres per a Barcelona" sobre el Pla Director de l'arbrat 2016-2036, i no reflecteixen necessàriament els punts de vista de l'Ajuntament de Barcelona, de manera que no són atribuïbles ni a aquesta institució ni a cap persona en particular.

ÍNDIX DE CONTINGUTS

1. Objectius, participants i metodologia.....	4
1.1. El cicle "Estratègies d'ecologia urbana"	4
1.2. El procés d'elaboració del Pla Director de l'arbrat.....	4
1.3. Objectius i programa de la sessió	4
1.3. Dades d'assistència	6
1.4. Metodologia.....	6
2. Aportacions dels participants al Pla Director.....	8
2.1. Aspectes positius i aspectes a potenciar del Pla director	8
2.2. Propostes per fer partícips entitats i ciutadania	14
3. Conclusions	17
Annex 1. Participants a la sessió.....	18
Annex 2. Resum executiu de l'esborrany del Pla director	19

1. OBJECTIUS, PARTICIPANTS I METODOLOGIA

1.1. El cicle "Estratègies d'ecologia urbana"

L'Ajuntament de Barcelona impulsa durant el juny i juliol de 2016 el cicle "Estratègies d'Ecologia Urbana" per compartir, rebre aportacions i enriquir noves estratègies que s'estan desenvolupant des de l'Àrea d'Ecologia Urbana. Aquest cicle va dirigit especialment al Consell Ciutadà per la Sostenibilitat i els membres de la xarxa Barcelona + Sostenible, si també està obert a altres entitats. Aquest cicle ha consistit en tres sessions:

- **Omplim de vida els carrers de Barcelona. Programa Superilles** (Centre Cívic Convent de Sant Agustí, 30 de juny, de 17:30h a 20:00h).
- **Més i millors arbres per a Barcelona. Pla Director de l'arbrat 2016-2036** (Espai Jove La Fontana, 7 de juliol, de 17:30h a 20:00h).
- **Cap a una Barcelona sense residus. Estratègia Residu Zero** (Centre Cívic Convent de Sant Agustí, 14 de juliol, de 17:30h a 20:00h).

1.2. El procés d'elaboració del Pla Director de l'arbrat

El Pla Director de l'arbrat de Barcelona 2016-2036 és el document estratègic del que es dota l'Ajuntament de Barcelona per guiar l'acció municipal futura en matèria de planificació, gestió i conservació del patrimoni arbori de la ciutat. El Pla està estructurat en **10 línies estratègiques**, cadascuna de les quals es desplega en diverses accions (vegeu Annex 2 amb el resum executiu del Pla director).

El Pla Director està sent impulsat per la **Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat**, que en va elaborar una versió esborrany l'any 2015. A partir d'aquesta versió preliminar, l'Ajuntament de Barcelona ha considerat necessari compartir i debatre el Pla Director amb diversos agents implicats en la seva posada en marxa.

És en el marc d'aquest procés que l'Ajuntament va organitzar una sessió de treball adreçada als membres de la [xarxa Barcelona + Sostenible](#). Aquest informe recull les aportacions fetes pels participants al llarg de la sessió.

1.3. Objectius i programa de la sessió

La sessió va tenir lloc el **07 de juliol de 2016** a l'Espai Jove La Fontana de Barcelona.

Els **objectius** van ser:

- Donar a conèixer l'esborrany de Pla Director de l'arbrat de Barcelona 2016-2036 als membres de la xarxa Barcelona + Sostenible.
- Rebre aportacions a l'esborrany de Pla Director per tal de millorar i completar aquest document estratègic.

D'acord amb aquests objectius, la jornada va tenir **dues parts diferenciades**: una més informativa i una altra de participativa que es va desenvolupar en dos grups separats per afavorir el treball de debat i reflexió.

El **programa** de la sessió va ser el següent:

17:30h Objectius i dinàmica de la sessió

Marta Cuixart. Coordinadora del Programa Barcelona + Sostenible

17:35h El Pla Director de l'arbrat de Barcelona 2016-2036: objectius i estratègies de la versió esborrany

Izaskun Martí. Directora de Conservació. Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat

Joan Guitart. Cap de Gestió de l'Arbrat. Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat

18:15h Torn obert d'aclariments i dubtes

18:30h Debat en dos grups de treball

19:45h Posada en comú dels resultats dels grups de treball

20:00h Propers passos i cloenda

Marta Cuixart. Coordinadora del Programa Barcelona + Sostenible

Més enllà d'aquesta sessió presencial, que va abordar aspectes de caire més general, també s'ha obert un període per rebre aportacions de més detall (via correu electrònic) que finalitza el 29 de juliol.

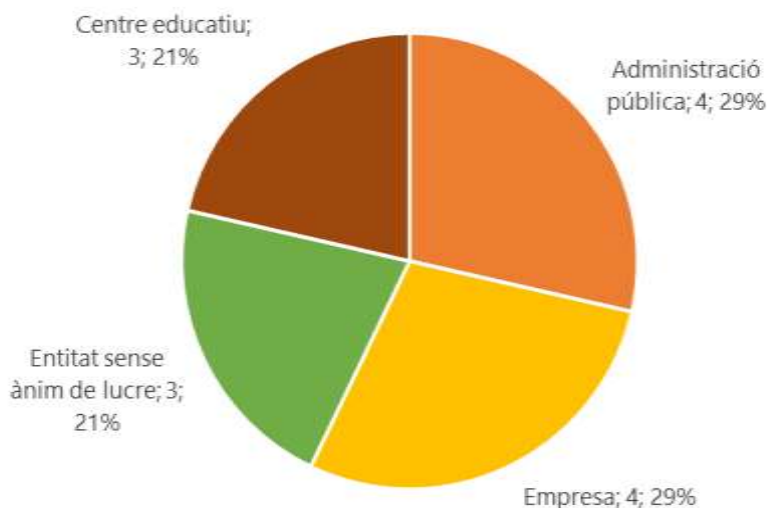

Marta Cuixart, coordinadora del Programa Barcelona + Sostenible, presenta la sessió.

1.3. Dades d'assistència

A la sessió es van convocar els membres de la [xarxa Barcelona + Sostenible](#). Van assistir-hi un total de **22 persones**, de les quals 14 van participar activament en els grups de treball de la segona part de la sessió. Cal destacar la distribució quasi equitativa de la tipologia d'agents representats (vegeu Figura 1).

Figura 1. Participants a la sessió de treball segons tipologia d'agent (n=14)

A l'**Annex 1** d'aquest informe hi figura un llistat complet dels assistents.

1.4. Metodologia

Els participants es van repartir, de manera lliure, en dos grups de treball. El grup de treball A va comptar amb 6 participants i el grup B amb 8 participants.

El debat en el marc d'aquests grups va durar **1h 15m** i ambdós grups van tractar les mateixes qüestions. Cada grup estava moderat per un dinamitzador, comptava amb una relatora i també disposava del suport tècnic d'un responsable municipal del Pla Director de l'arbrat per resoldre dubtes sobre el document i la gestió de l'arbrat a la ciutat.

La dinàmica va consistir en plantejar tres preguntes sobre el Pla que els assistents havien de respondre en dues rondes. Cada participant va disposar de dues targetes per respondre (per a un màxim de dues aportacions) cadascuna de les tres preguntes.

En el primer torn es van abordar els **aspectes positius i aspectes a potenciar del Pla director**, mentre que en el segon es va fer una pluja d'idees de **propostes o actuacions que el Pla podria incloure per fomentar la implicació i el compromís de les entitats i la ciutadania** en el desplegament del Pla i l'assoliment dels seus objectius.

Acabat aquest debat en grups, els dinamitzadors van exposar en plenari un resum de les principals aportacions de cada grup de treball.

Un moment de reflexió en el si d'un dels grups de treball.

Exposició en plenari dels resultats dels grups de treball.

2. APORTACIONS DELS PARTICIPANTS AL PLA DIRECTOR

Tot seguit es presenten les reflexions i aportacions dels dos grups d'acord amb la metodologia exposada a l'apartat 1.4 d'aquest informe.

2.1. Aspectes positius i aspectes a potenciar del Pla director

Tot seguit es presenten els aspectes del Pla que els participants van destacar en positiu, i aquells aspectes a potenciar o millorar. Alguns aspectes tenen un valor numèric al final que indica el número de persones que van esmentar-lo; si no hi ha cap valor és perquè l'aspecte en qüestió només va ser esmentat per un únic participant.

Per facilitar-ne la comprensió, les aportacions —tant les positives com les de millora— s'han ordenat segons les 10 línies estratègiques del Pla Director. També s'han agrupat les aportacions dels dos grups de treball, ja que en molts casos eren similars.

ASPECTES GENERALS SOBRE EL PLA DIRECTOR

Aspectes destacats en positiu

- **L'existència d'un pla director ambiciós (2):** els participants van valorar positivament el fet que l'Ajuntament hagi elaborat un pla director de l'arbrat i que aquest pla tingui l'ambició que té.
- **La visió a llarg termini del pla (2):** un temps que es considerava adaptat al cicle de vida de l'arbrat i que permet treballar amb previsió. També permet accions com inversions estratègiques i la compra a llarg termini.
- **Visió multicriteri del Pla i esforç per incorporar nous criteris de gestió que generen debat i enriqueixen (2):** el Pla integra múltiples visions i criteris de gestió. I a més, s'obre a nous criteris (més enllà dels tradicionals), com ara el control de plagues via lluita biològica, la diversificació de l'arbrat, o els escocells correguts.
- **La intenció de millorar els serveis ambientals de l'arbrat:** els participants valoraven l'enfocament del pla en clau de serveis ambientals.

Aspectes a potenciar o millorar

- **Fer referència explícita al canvi climàtic al pla:** tant pels serveis que dona l'arbrat com pel que fa a criteris d'adaptació.
- **Fer seguiment del Pla i donar-ho a conèixer:** es podria fer monitorització i seguiment de l'efectivitat dels nous criteris implantats pel Pla i donar-ho a conèixer a la ciutadania, en un exercici de transparència per part de l'Ajuntament.

1. EL PATRIMONI ARBORI I LA BIODIVERSITAT

Aspectes destacats en positiu

- **El plantejament d'augmentar la diversitat de l'arbrat (2):** un dels aspectes més valorats és la proposta d'equilibrar l'abundància del conjunt de les espècies d'arbres i palmeres de la ciutat, que ara està protagonitzada per quatre o cinc espècies.
- **L'objectiu d'aconseguir una massa vegetal més madura:** un altre criteri de gestió ben valorat va ser el de la maduresa, és a dir, el d'aconseguir que l'arbrat existent sigui més madur i també el que es planti de nou parteixi d'arbres més grans.

Aspectes a potenciar o millorar

- **Considerar la diversificació d'espècies i la biodiversitat en general com a criteris clau de paisatge urbà (2):** el disseny de paisatges urbans no només ha de respondre a criteris funcionals, sinó que també ha de basar-se en el criteri de la biodiversitat. Això vol dir que aspectes associats a la diversitat biològica de l'arbrat (colors, fauna associada, etc.) també s'han de considerar durant el disseny de projectes paisatgístics de la ciutat.
- **La potenciació d'espècies autòctones en detriment de les al·lòctones, a debat:** alguns participants van discrepar sobre si la potenciació d'arbres autòctons estava prou justificada, ja que alguns d'ells ocasionen problemes (al·lèrgies) i n'hi ha d'al·lòctons adaptats que poden funcionar millor. D'altres consideraven que sí que s'havien de potenciar, pel fet d'estar més ben adaptades, per oferir aliment a la fauna autòctona i tenir un valor identitari. Amb tot, els participants consideraven que caldria trobar un equilibri i establir criteris coherents a l'hora de decidir què plantar en cada cas, potenciant l'adaptació de l'espècie a les característiques de cada lloc. En relació amb l'anterior punt, alguns participants consideraven que les espècies al·lòctones es podrien incorporar si signifiquen una nova aportació a la ciutat en termes de biodiversitat. Una persona va afegir que dels 900 arbres que s'hauran plantat durant 2016 no n'hi ha cap que sigui d'una espècie autòctona.
- **Considerar criteris d'atracció de fauna en la selecció de l'arbrat:** aquesta aportació és una concreció de les anteriors i proposa que l'atracció de fauna sigui també un aspecte a considerar quan es planifiquen projectes relacionats amb l'arbrat.
- **L'eliminació d'espècies invasores:** alguns participants van trobar a faltar referències explícites a l'eliminació d'espècies invasores com l'ailant o la robínia.
- **Considerar l'estratificació a l'hora d'aplicar criteris faunístics en la selecció de l'arbrat:** la fauna associada al verd no només es pot considerar des de la perspectiva dels arbres, sinó que també ha d'integrar els arbusts.

2. LA PLANIFICACIÓ I LA CONNECTIVITAT

Aspectes destacats en positiu

- **La incorporació de criteris de sostenibilitat en la planificació de l'arbrat:** els participants valoraven positivament que el pla incorporés criteris ambientals com els requeriments hídrics de l'arbrat, la seva adaptació a l'entorn...
- **L'increment del coneixement i la consideració de l'arbrat en el planejament urbanístic:** un aspecte del Pla molt ben valorat de cara a donar més pes i importància a l'arbrat durant la redacció i la tramitació de projectes i plans urbanístics.

Aspectes a potenciar o millorar

- **Definició de metodologies clares per a la selecció de l'arbrat urbà en els plans i projecte urbanístics (2):** en el debat es va constatar que els equips tècnics disposen més de llistes d'arbres que no es poden plantar segons diversos criteris, que no pas de llistes d'aquells arbres que sí que es poden plantar. Amb aquest punt de partida es va demanar la definició de criteris i metodologies els més objectius possibles per a una acurada selecció de l'arbrat urbà.
- **Considerar el canvi climàtic com un criteri clau en la selecció d'espècies:** cal tenir clares quines són les espècies potencials que millor s'adaptaran a les noves condicions climatològiques que preveuen nombrosos estudis. En aquest sentit, no cal fixar-se únicament en espècies autòctones, ja que potser n'hi ha de foranies que s'adapten millor.
- **Realització de més estudis previs a la plantació:** Fan falta més estudis previs a la plantació dels arbres, per evitar la mort d'alguns exemplars poc després de ser plantats.

3. EL MATERIAL VEGETAL

Aspectes destacats en positiu

- Els participants no van tractar cap aspecte en positiu relatiu a aquesta línia estratègica.

Aspectes a potenciar o millorar

- **Els vivers d'estacionament i els criteris de reposició en cas d'obres, a debat:** alguns participants consideraven que caldria eliminar els vivers d'estacionament, i d'altres defensaven que calia reposar el mateix exemplar sempre que fos possible. Una alternativa a la reposició, segons alguns participants, era la compensació (econòmica o plantant un arbre en algun altre punt).
- **Millora de la comunicació amb els viveristes:** una persona que pertanyia a aquest sector va reivindicar una comunicació més propera entre l'Ajuntament i els vivers, per tal d'ajustar millor l'oferta a la demanda.
- **Estudiar la possibilitat d'opcions de compra conjunta:** ja sigui amb altres ajuntaments com amb d'altres entitats.

4. EL SÒL

Aspectes destacats en positiu

- **L'estudi i replantejament dels escocells:** permeabilització de la pavimentació, estudi de l'àrea dels escocells, etc.

Aspectes a potenciar o millorar

- **Potenciar estudis comparats de plantació als escocells.**
- **Contemplar arbres en jardineres:** amb sistemes innovadors (*smart*), per poder guanyar arbres en zones on no seria possible (tenint en compte els costos).
- **Compatibilitzar els escocells amb l'ús de l'espai públic:** definir criteris clars i objectius per permetre que els escocells disposin de l'espai que l'arbre necessita i a la vegada siguin compatibles amb tota la resta d'usos de l'espai públic.
- **Considerar el drenatge dels escocells.**

5. L'AIGUA

Aspectes destacats en positiu

- **El reg just, durant els tres primers anys posteriors a la plantació:** una persona va valorar positivament, i amb certa sorpresa, que la majoria de l'arbrat només es regués amb la pluja.

Aspectes a potenciar o millorar

- **L'aprofitament d'aigua superficial, a debat:** en un grup de debat es va valorar l'interès d'aprofitar l'aigua d'escorrentia per al reg. Mentre que alguns participants ho consideraven una oportunitat, altres deien que aquesta aigua té uns nivells de contaminació molt elevats.
- **Incrementar la permeabilitat del sòl:** recuperar les llambordes, nous paviments porosos... per tal de minimitzar l'estrès hídric dels arbres.

6. LA PODA I LA SEURETAT

Aspectes destacats en positiu

- **Criteri d'intervenció mínima a l'arbrat (2):** els participants valoraven positivament el criteri d'intervenció i poda mínima, per naturalitzar el desenvolupament de l'arbre i reduir la despesa pública en la poda.

Aspectes a potenciar o millorar

- Els participants no van tractar cap aspecte a potenciar o millorar.

7. LA SALUT DELS ARBRES

Aspectes destacats en positiu

- Els participants no van tractar cap aspecte en positiu relatiu a aquesta línia estratègica.

Aspectes a potenciar o millorar

- Els participants no van tractar cap aspecte a potenciar o millorar.

8. LA PRESERVACIÓ I LA PROTECCIÓ

Aspectes destacats en positiu

- Els participants no van tractar cap aspecte en positiu relatiu a aquesta línia estratègica.

Aspectes a potenciar o millorar

- Els participants no van tractar cap aspecte a potenciar o millorar.

9. EL CONEIXEMENT

Aspectes destacats en positiu

- **Avançar en el coneixement i l'estudi de l'arbrat de la ciutat (5):** els participants van valorar molt positivament que diverses accions del Pla apostessin per aprofundir en el coneixement de les funcions, valors i serveis de l'arbrat. Es va constatar la falta de dades sobre els serveis de l'arbrat de Barcelona, un tipus d'informació que permet millorar la gestió i que també permet una millor comunicació i sensibilització ciutadanes. Una persona considerava que s'haurien de realitzar estudis de retenció de contaminants i reducció de soroll de l'arbrat, i tenir-los en compte a l'hora de diversificar les espècies de l'arbrat.
- **Anàlisi costos – beneficis de l'arbrat:** segons alguns participants, l'assignació de valor econòmic a l'arbrat i els serveis socials i ambientals que ofereix podria contribuir a la seva valoració respecte d'altres elements de la ciutat.

Aspectes a potenciar o millorar

- Els participants no van tractar cap aspecte a potenciar o millorar.

10. LA COMUNICACIÓ I LA PARTICIPACIÓ

Aspectes destacats en positiu

- **El verd com a valor principal:** els participants van considerar que falta molt per fer per donar el valor que es mereix a l'arbrat.

Aspectes a potenciar o millorar

- **Manca una participació efectiva de la ciutadania en la planificació i la gestió de l'arbrat (2):** alguns participants trobaven a faltar una aposta més decidida per a que les persones puguin intervenir en les decisions que es prenen en relació amb l'arbrat (per exemple, una persona va remarcar que a la presentació efectuada al principi de la sessió, no es fes referència a la ciutadania en l'apartat de governança).
- **Falten accions més específiques d'informació i educació ambiental:** alguns participants consideraven que per augmentar el sentiment d'orgull/valor de la població vers l'arbrat cal fer un esforç de sensibilització. Cal aspirar a que la ciutadania desitgi cuidar l'arbrat, adoptar escocells, arbres...
- **Més informació sobre les espècies plantades:** la ciutadania hauria de tenir informació sobre les noves espècies que es planten, i els criteris que s'utilitzen per seleccionar-les.
- **Informar més sobre els arbres d'interès local (de valor botànic) i arbres de la memòria (als quals dona valor la ciutadania):** caldria donar un valor a aquests arbres.

El dinamitzador recull una de les aportacions dels participants.

2.2. Propostes per fer participats entitats i ciutadania

La línia estratègica 10 del Pla director té per objectiu fer participat la ciutadania en la conservació de l'arbrat i donar a conèixer els beneficis i els inconvenients dels arbres. Atesa la importància d'aquest objectiu i l'essència participativa de la xarxa Barcelona + Sostenible, la sessió va destinar un temps a rebre propostes d'actuacions que es podrien incorporar en aquesta línia estratègica.

Les aportacions dels participants s'han agrupat segons diversos tipus d'instruments o actuacions per afavorir la implicació d'entitats i ciutadania. Algunes propostes tenen un valor numèric al final que indica el número de persones que van esmentar-la; si no hi ha cap valor és perquè la proposta en qüestió només va ser esmentada per un únic participant.

EDUCACIÓ

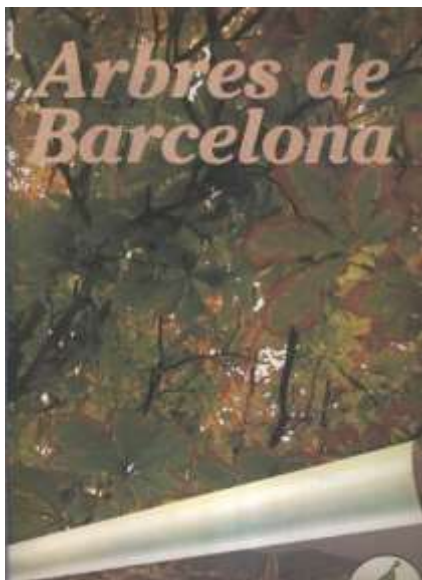
- **Dia de l'arbre de Barcelona amb activitats lúdiques i emocionals vers l'arbrat:** promoure una jornada lúdico-festiva relacionada amb els arbres i que fomenti una interacció emocional amb ells. Un dia de l'arbre que podria incloure diverses activitats com ara un concurs de fotos tipus "Abraça el teu arbre" en el que la gent es fotografiï abraçant arbres, un taller educatiu "Imagina't les arrels" en el que cal dibuixar com seria el subsòl d'un arbre, o "Adorna el teu escocell" per fer plantacions en els escocells.
- **Fomentar la plantació d'arbres fruiters:** els arbres productius (que donen fruit) ofereixen aliment a la fauna de la ciutat, però també constitueixen un recurs educatiu i de sensibilització, en línia amb el concepte de "ciutat productiva".
- **Reforçar la presència de l'arbrat en els treballs de recerca d'ESO i batxillerat:** si bé ja és habitual que molts treballs de recerca que es fan a ESO o batxillerat tractin sobre els parcs i jardins de Barcelona, aquest suport als treballs de recerca es pot ampliar i abastar altres nivells formatius, com treballs finals de grau o tesis doctorals.

Les tasques d'educació han d'anar dirigides al públic escolar, però segons els participants també han d'arribar a tots els nivells educatius i a totes les edats.

COMUNICACIÓ

- **Campanyes de comunicació vinculades als arbres:** els arbres han de deixar de ser invisibles als ciutadans. Caldria dur a terme campanyes periòdiques de comunicació sobre aspectes relacionats amb l'arbrat, com ara els serveis ambientals que aporten o les mesures per millorar-ne l'estat, per tal que la ciutadania les entengui millor.
- **Àlbum de cromos sobre els arbres de Barcelona:** fa anys ja va existir. Es podria reeditar amb les actualitzacions que fossin necessàries, o plantejar-lo de nou. Seria una eina potent per divulgar els arbres de la ciutat al públic infantil.
- **Aplicacions mòbils per al reconeixement dels arbres:** donar a conèixer (o desenvolupar) aplicacions que permeten un reconeixement ràpid i fàcil dels arbres a partir de fotografies que un usuari faci a elements com ara les fulles, la flor o l'escorça.
- **Materials comunicatius "Els arbres del meu barri":** aprofitant tota la informació que ofereix l'inventari dels arbres de Barcelona, es podrien editar opuscles informatius adreçats als veïns dels diversos barris de la ciutat. Servirien per explicar, de manera amena, les principals espècies d'arbres que viuen a cada barri i curiositats associades. Es podrien editar en digital, i també en paper i fer-los arribar a les bústies dels veïns.
- **Itineraris històrics amb els arbres com a fil conductor:** els arbres de la ciutat poden servir per explicar la història dels barris. Es podrien dissenyar i executar itineraris que permetessin conèixer diversos aspectes històrics dels barris a partir dels arbres, i fer-ho utilitzant fotos antigues on apareguin els diversos arbres. Aquests itineraris també es podrien incorporar en el "Mapa Barcelona + sostenible".
- **Sensibilitzar a la ciutadania dels efectes de la reducció de l'ús de fitosanitaris:** la progressiva eliminació de productes fitosanitaris a l'arbrat pot implicar la presència d'espècies adventícies i paràsits, i cal conscienciar a la ciutadania sobre aquesta possibilitat. Es va esmentar l'episodi ocasionat justament un any enrere per la xinxa del plàtan, una espècie inofensiva la proliferació de la qual va ocasionar una gran quantitat de queixes dels veïns, i que es va acabar amb una fumigació massiva de l'arbrat.

Portada de l'antic àlbum de cromos sobre els "Arbres de Barcelona"

PARTICIPACIÓ

- **Processos participatius per al disseny d'espais verds (2):** en el moment de dissenyar alguns espais verds que comportin la selecció i nova plantació d'arbres, es podrien organitzar processos participatius en els que puguin intervenir diversos tipus d'agents (entitats, escoles, etc.). Ja existeixen algunes experiències en aquest sentit. La ciutadania, quan participa, es corresponsabilitza de les decisions que es prenen.
- **Promoure mapatges col·laboratius d'arbres singulars:** aprofitant la iniciativa del "[Mapa Barcelona + Sostenible](#)", es podrien promoure i afegir al mapa nous itineraris amb els arbres com a protagonistes. De fet, aquest mapa ja té bolcats com a punts d'interès els [arbres d'interès local](#), que es podrien aprofitar per dissenyar nous itineraris.

Capçalera del web del
**Mapa Barcelona +
Sostenible**

IMPLICACIÓ CIUTADANA

- **Fomentar acords de col·laboració amb entitats per al manteniment d'arbres (2):** si bé ja existeixen experiències incipients en aquest sentit (es va esmentar el cas de l'enjardinament d'escocells al Poble Sec), es podrien fomentar i establir principis i models estàndards de col·laboració. En aquest sentit, és important preveure el període vocacional de les escoles, ja que durant aquesta època no poden fer-se càrrec del manteniment.
- **Implicar les entitats d'educació en el lleure en projectes relacionats amb l'arbrat:** als barris de la ciutat hi ha nombrosos espais, caus i altres entitats d'educació en el lleure que poden estar molt interessades en participar en projectes de gestió i manteniment de l'arbrat que impulsi l'Ajuntament de Barcelona.
- **Programa "Apadrina un arbre":** adreçat a diversos col·lectius (empreses, escoles, entitats i associacions, etc.) i destinat a fer-se càrrec d'arbres emblemàtics o singulars de la ciutat. El compromís d'apadrinament podria ser econòmic o d'altres tipus.

3. CONCLUSIONS

De les aportacions dels participants se'n pot fer una lectura de conjunt. En aquest sentit, tot seguit es relacionen algunes idees clau o recurrents que van aflorar en els dos grups i que tenen una visió de conjunt de pla.

1. El Pla, en conjunt, es valora positivament per part de tots els participants

El Pla Director de l'arbrat va tenir una bona acollida per part de tots els assistents, com ho demostra la gran quantitat d'elements destacats en positiu proposats pels participants.

2. Els criteris per a la selecció dels arbres a plantar generen debat

Els participants van dedicar força estona a debatre sobre els criteris a tenir en compte a l'hora d'escollir quines espècies d'arbre cal potenciar a Barcelona, especialment entre les espècies autòctones i les al·lòctones adaptades i no invasores.

3. El suport a la recerca sobre l'arbrat, l'aspecte més valorat del Pla

El coneixement i l'estudi de l'arbrat de la ciutat va ser, amb diferència, l'aportació més recurrent a l'hora de valorar positivament les determinacions del Pla. Segons els participants, els àmbits en els que cal fer més incís és en relació a les funcions, valors i serveis ambientals i socials de l'arbrat.

4. El Pla ha de potenciar la sensibilització i ampliar la governança de l'arbrat

Un dels blocs on els participants van detectar més aspectes a potenciar o millorar va ser el de la comunicació i la participació. Segons els participants, el Pla hauria de reforçar les tasques d'informació i comunicació, i ampliar les oportunitats de la ciutadania per incidir sobre les decisions que afecten l'arbrat.

ANNEX 1. PARTICIPANTS A LA SESSIÓ

Tot seguit es llisten els **22 assistents a la sessió**, indicant per a cadascun la institució, empresa o entitat a la que pertanyen, i el grup de treball en el que va participar (alguns no van participar a cap grup).

Cognom i nom	Institució/Empresa/entitat	Grup de treball
Cuixart, Marta	Aj. Barcelona – Ecologia Urbana	B*
Ferrandiz, Josep	Associació de Veïns de la Prosperitat	B
Franquesa, Teresa	Aj. Barcelona – Ecologia Urbana	-
Guitart, Joan	Aj. Barcelona - Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat	B**
Hernández, Xavier	Aj. Barcelona - Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat	-
Knobel, Pablo	ICTA - Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals - UAB	A
Martí, Izaskun	Aj. Barcelona - Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat	A**
Melero, Josep	Secretaria Tècnica Mapa BCN+Sostenible	B
Nieto, Claudia	Belloch Forestal S.L	A
Palau, Josep M.	ERF – Estudi Ramon Folch i associats	A
Reñé, Miquel	Aj. Barcelona – Ecologia Urbana Participació	-
Rovira, Patricia	Aj. Barcelona – Ecologia Urbana	A*
Sala, Lluís	Col·legi Sant Ramon Nonat	A
Salvador, Gemma	Ecoinstitut SCCL	A
Sans, Mateu	Belloch Forestal S.L	B
Serrano, Dolors	Institut Joan d'Àustria	B
Soler, Josep Lluís	Natur Cat	B
Tena, Beatriz	ConSORCI de la Zona Franca	B
Torras, Laia	Aj. Barcelona – Ecologia Urbana Participació	-
Ventayol, Irma	Aj. Barcelona – Ecologia Urbana	B
Verkaik, Iraima	Secretaria Tècnica Mapa BCN+Sostenible	A
Vives, Josep Maria	Amics dels jardins – ICEA	B

* Amb funcions de relatoria

** Amb funcions de suport tècnic

ANNEX 2. RESUM EXECUTIU DE L'ESBORRANY DEL PLA DIRECTOR

Els arbres són una part essencial de la infraestructura verda de Barcelona, atès que interconnecten tots els espais verds i hàbitats de la ciutat, proporcionant funcions i beneficis socioambientals i econòmics de primer ordre. Des d'un punt de vista social i humà, els arbres són per a moltes persones el fragment de natura que tenen més a l'abast i que els apropa als canvis d'estació i a la dinàmica pròpia dels cicles de la vida. Les característiques de l'espai públic de Barcelona, a més, amb un teixit urbà dens i compacte, i amb una circulació intensa de vehicles a motor, fan que els arbres aportin un valor afegit a la xarxa de zones verdes.

Tots els arbres de Barcelona són considerats part del patrimoni arbori de la ciutat, tant els que viuen en espais de propietat pública com els que ho fan en espais de propietat privada. L'Ajuntament de Barcelona s'ocupa de gestionar els arbres de propietat municipal, però alhora és responsable de preservar-ne tot el conjunt, que contribueix a millorar la qualitat ambiental de la ciutat i n'enriqueix la diversitat biològica.

L'àmbit del Pla director de l'arbrat de Barcelona és tot el patrimoni arbori de la ciutat, estimat en més d'1,4 milions d'arbres (CREAF, 2009). Aquesta xifra aproximada, inclou tots els arbres de la ciutat: els dels espais forestals de Collserola, Montjuïc i els Tres Turons, els arbres del carrer, els de parcs i jardins públics i privats i els de totes les entitats i institucions. L'arbrat cobreix el 25,20% de la superfície de la ciutat i constitueix una gran biomassa arbòria que aporta serveis ambientals i socials de primer ordre, sent un patrimoni natural de gran valor. Si ens centrem en el patrimoni arbori en espais públics de titularitat municipal supera els 310.000 arbres, xifra a la qual s'hi hauran de sumar més arbres quan finalitzi l'inventari de tots els espais verds.

El **Pla director de l'arbrat de Barcelona 2016-2036** és el document estratègic del que es dota l'Ajuntament per guiar l'acció municipal futura en matèria de planificació, gestió i conservació del patrimoni arbori de la ciutat. La presència d'arbres a Barcelona és centenària, i ha anat guanyant protagonisme a mesura que s'ha incrementat el nombre d'exemplars i la gestió s'ha fet més complexa, cosa que exigeix disposar d'un instrument de planificació adaptat als nous temps i que, alhora, s'anticipi als canvis.

El Pla es fonamenta així en la **visió** d'un arbrat biodivers, madur, més autòcton, sa, identitari i sostenible, que compti amb les millors condicions per al seu desenvolupament, adaptat a l'ecosistema urbà i que aporti funcions i serveis ambientals i socials al conjunt dels ciutadans, contribuint a la millora de la qualitat paisatgística i al benestar de les persones.

En sintonia amb aquestes idees i conceptes, es plantegen **tres principis rectors** que constitueixen el marc estratègic d'actuació, com són: actuar d'acord als valors de la cultura de la sostenibilitat; crear un paisatge divers amb identitat pròpia; i aplicar una gestió segura i eficient. Aquests principis, i les actuacions que se'n deriven són, a més, coherents amb els del Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona (el document que per primera vegada contempla en un sol instrument de planificació tot el patrimoni natural de la ciutat), atès que ambdós plans estan íntimament vinculats, tant pel que fa a la seva concepció com a la formulació de les propostes. Els **objectius** de l'un i de l'altre són, per tant, coincidents i es resumeixen en els cinc punts següents:

- Disposar d'un arbrat que sigui una veritable infraestructura, assolint la màxima dotació i la seva connectivitat amb l'entorn (urbà i natural)
- Obtenir els màxims serveis ambientals, socials i econòmics de l'arbrat
- Disposar d'un arbrat biodivers, en bon estat, protegit, segur i identitari mitjançant una gestió el màxim eficient i sostenible
- Disposar d'un arbrat adaptat al clima i resilient front el canvi global
- Aconseguir una bona convivència entre la ciutadania i els arbres, i avançar en el valor que la societat assignat a l'arbrat

En definitiva, el Pla director de l'arbrat 2016-2036 posa l'èmfasi en repensar els criteris i els processos d'actuació municipals a fi d'aplicar una gestió i un manteniment més sostenibles i eficients, que millorin les condicions de vida de l'arbrat urbà i maximitzin els serveis i funcions que els arbres saludables proporcionen a la ciutat i al benestar de les persones. Cal treballar conjuntament amb els arbres dels espais privats, per construir una infraestructura verda robusta amb l'arbre com a element principal. Cal assenyalar que aquest repte es formula tenint en compte també les conclusions de la diagnosi realitzada en paral·lel a la redacció del Pla, la qual ha permès detectar els punts forts i febles del model d'intervenció actual i orientar les mesures de correcció més oportunes d'acord amb els objectius de futur proposats.

Aquest coneixement i esforç d'anàlisi realitzat ha estat clau a l'hora de definir el **pla d'acció per als propers vint anys**, estructurat al voltant de 10 línies estratègiques que han estat concebudes com una classificació que permet la mirada transversal i la sinèrgia entre línies, afavorint la cooperació entre departaments municipals per crear complicitats i observar l'arbrat com una veritable infraestructura urbana de primer ordre.

Una infraestructura verda correctament planificada, desenvolupada, gestionada i mantinguda contribueix al desenvolupament humà i ecològic urbà, fins al punt d'esdevenir un sistema de suport de la vida que crea una forta unió entre els arbres i les persones. Per aquest motiu, ha d'estar subjecte a uns determinats criteris d'intervenció –funcionals, operatius, estètics...- que ajudin al seu bon encaix en l'espai públic i a la seva convivència equilibrada amb la resta d'infraestructures.

Les 10 línies es despleguen per mitjà de 46 accions i un ampli ventall de tasques associades, les quals han estat prioritzades a l'hora de plantejar el calendari d'actuació per als propers anys i mandats. No obstant això, aquestes accions, com el conjunt del document, serà revisat anualment per anar ajustant els objectius, propostes i mesures del Pla als canvis que es vagin produint. El pressupost estimat del Pla Director de l'Arbrat és de 9,4 milions d'euros anuals, dels quals ja es disposa de 8,3 milions; la diferència d'1,1 milions corresponen a inversions a realitzar majoritàriament en els àmbits de millores de sòl i de gestió de l'aigua.

LES LÍNIES ESTRATÈGIQUES I LES ACCIONS

Les propostes del Pla director 2016-2036 s'estructuren en **10 línies estratègiques** que es porten a la pràctica per mitjà d'un ventall d'accions concretes. Cal dir que aquests àmbits han estat concebuts com una classificació que permeti la mirada transversal i la sinèrgia. Aquesta mirada s'amplia també a les mesures plantejades en el **Pla del verd i de la biodiversitat**, atès que ambdós plans estan íntimament relacionats. Les línies abasten tant l'arbrat públic dels carrers i dels parcs i jardins, com l'arbrat de propietat privada.

LES 10 LÍNIES ESTRATÈGIQUES

1 - EL PATRIMONI ARBORI I LA BIODIVERSITAT

Conservar l'arbrat, fent-lo més sostenible, més autòcton i que conformi un hàbitat per a la biodiversitat

2 - LA PLANIFICACIÓ I LA CONNECTIVITAT

Planificar l'arbrat com una infraestructura verda més potent, connectada i que doni més serveis

3 - EL MATERIAL VEGETAL

Treballar per un bon subministrament i per una bona plantació de l'arbrat

4 - EL SÒL

Proporcionar als arbres més volum de sòl i de més qualitat

5 - L'AIGUA

Fer una gestió sostenible de l'aigua de reg i obtenir-ne els màxims serveis

6 - LA PODA I LA SEGURETAT

Podar el mínim necessari buscant l'equilibri entre la seguretat i el bon desenvolupament de l'arbre

7 - LA SALUT DELS ARBRES

Tenir cura de la salut dels arbres vetllant per la biodiversitat i per la ciutadania

8 - LA PRESERVACIÓ I LA PRÓTECCIÓ

Preservar l'arbrat i el seu valor patrimonial i identitari i assegurar la seva protecció

9 - EL CONEIXEMENT

Avançar en el coneixement de l'arbre i dels seus valors i serveis

10 - LA COMUNICACIÓ I LA PARTICIPACIÓ

Difondre els serveis i desserveis dels arbres a la ciutadania, fent-la partícip en la seva conservació

Línia estratègica 1 - EL PATRIMONI ARBORI I LA BIODIVERSITAT

Conservar l'arbrat, fent-lo més sostenible, més autòcton i que conformi un hàbitat per a la biodiversitat

Inventariar amb detall l'arbrat del municipi, i conèixer la diversitat biològica que l'integra i la fauna que hi viu, contribueix a posar en valor aquest patrimoni i potenciar els serveis i funcions que aporta a la ciutat i als ciutadans, a l'hora que dóna el coneixement necessari per a actuar amb el màxim rigor tècnic en matèria de planificació, gestió i manteniment de l'arbrat.

Acció 1.1 – Conèixer el patrimoni arbori de Barcelona i fer-ne un inventari complet

- Acció 1.2 – Equilibrar l'abundància del conjunt de les espècies d'arbres i palmeres de la ciutat
- Acció 1.3 – Potenciar la funció d'hàbitat dels arbres
- Acció 1.4 – Planificar la renovació de l'arbrat

Línia estratègica 2 - LA PLANIFICACIÓ I LA CONNECTIVITAT

Planificar l'arbrat com una infraestructura verda més potent, connectada i que doni més serveis

L'arbrat constitueix una infraestructura verda que s'estén en forma de xarxa per tota la ciutat, de forma semblant a com ho fan la resta de infraestructures i serveis urbans, per bé que amb altres funcions. Planificar adequadament aquesta infraestructura i augmentar el nombre d'arbres i arbusts, contribueix a connectar el patrimoni arbori i ajuda a maximitzar els beneficis ambientals i socials.

- Acció 2.1 – Incrementar la biomassa arbòria de la ciutat plantant més arbres i arbusts
- Acció 2.2 – Treballar perquè el planejament contempli el valor de l'arbrat
- Acció 2.3 – Afavorir la connectivitat de l'arbrat amb l'entorn urbà i natural
- Acció 2.4 – Revisar els criteris de planificació i disseny de la plantació d'arbres en projectes urbans
- Acció 2.5 – Vetllar perquè cada espècie arbòria compti amb les millors condicions agronòmiques en el medi urbà

Línia estratègica 3 - EL MATERIAL VEGETAL

Treballar per un bon subministrament i per una bona plantació de l'arbrat

El bon estat dels arbres és un factor clau perquè aquests s'integrin adequadament a l'entorn urbà i siguin capaços de resistir i adaptar-se als condicionants d'aquest espai. Cal que els criteris i procediments tècnics municipals de seguiment i control siguin molt rigorosos, ja que uns arbres de qualitat, subministrats i plantats amb totes les garanties, són capaços d'oferir el seu màxim potencial.

- Acció 3.1 – Preveure la compra de l'arbrat a llarg termini
- Acció 3.2 – Revisar els criteris de qualitat de subministrament dels arbres
- Acció 3.3 – Revisar els criteris de plantació dels arbres
- Acció 3.4 – Repensar els vivers d'estacionament de l'arbrat provinent d'afectacions

Línia estratègica 4 - EL SÒL

Proporcionar als arbres més volum de sòl i de més qualitat

Les arrels dels arbres són, a més d'un element de subjecció estructural, una part fonamental per a la supervivència d'aquests sers vius, ja que capten els nutrients i l'aigua del sòl necessaris per a realitzar les seves funcions fisiològiques i proporcionar el màxim de serveis ambientals. Proporcionar als arbres sòls de més qualitat i més volum facilita el seu arrelament i una major qualitat de vida al llarg de tot el seu cicle de desenvolupament.

- Acció 4.1 – Experimentar amb nous tipus de sòl i d'escocell
- Acció 4.2 – Millorar la qualitat del sòl en les noves plantacions
- Acció 4.3 – Millorar la qualitat del sòl en l'arbrat existent
- Acció 4.4 – Definir i aplicar les cobertures òptimes dels escocells

Línia estratègica 5 - L'AIGUA

Fer una gestió sostenible de l'aigua de reg i obtenir-ne els màxims serveis

L'estat de salut i la quantitat de biomassa dels arbres és proporcional a l'aigua que reben al llarg del seu cicle vital. Si bé és fonamental fer un ús eficient dels recursos hídrics a la ciutat, també ho és garantir la freqüència i volum de reg que cada espècie necessita, ja que això li permetrà maximitzar-ne el potencial de creixement i desenvolupament i, per tant, els serveis que aporta.

Acció 5.1 – Determinar el reg idoni per a cada espècie, segons la seva biologia, l'estació i l'any de plantació

Acció 5.2 – Generalitzar els sistemes de reg automatitzat

Acció 5.3 – Fomentar l'ús d'aigües alternatives a la potable

Acció 5.4 – Incrementar l'aprofitament de l'aigua d'escorrentia en parcs i zones forestals

Línia estratègica 6 - LA PODA I LA SEGURETAT

Podar el mínim necessari buscant l'equilibri entre la seguretat i el bon desenvolupament de l'arbre

Cada espècie d'arbre té unes característiques determinades. Deixar que els arbres creixin lliurement i desenvolupin el seu màxim port natural, reduint les accions de poda a les mínimes imprescindibles, dona lloc a un arbrat de qualitat i òptim des del punt de vista funcional, a l'hora que han de tenir totes les garanties de seguretat per a la ciutadania.

Acció 6.1 – Revisar els criteris de poda de l'arbrat existent

Acció 6.2 – Treballar la poda de formació en arbrat jove

Acció 6.3 – Millorar l'avaluació de risc dels arbres i de les palmeres

Acció 6.4 – Plantejar nous aprofitaments de les restes vegetals

Línia estratègica 7 - LA SALUT DELS ARBRES

Tenir cura de la salut dels arbres vetllant per la biodiversitat i per la ciutadania

Els arbres són sers vius sensibles, com la resta d'organismes, a determinades malures i plagues, les quals poden arribar a ser greus o, fins i tot, causar la mort, si no es vetlla periòdicament pel seu estat de salut. Els condicionants ambientals urbans i, mirant més enllà, els efectes futurs del canvi climàtic, poden fer aparèixer noves plagues que demanin introduir nous tractaments, sempre tenint en compte les restriccions legals quant a l'ús de determinats tipus de productes.

Acció 7.1 – Avançar en el control integrat de plagues i malures, treballant amb fauna útil i minimitzant els tractaments químics

Acció 7.2 – Potenciar el valor de les plantes beneficioses

Acció 7.3 – Cercar alternatives als herbicides per al control de les herbes espontànies

Acció 7.4 – Avançar en l'estratègia i control del morrut de les palmeres

Línia estratègica 8 - LA PRESERVACIÓ I LA PROTECCIÓ

Preservar l'arbrat i el seu valor patrimonial i identitari i assegurar la seva protecció

El conjunt de l'arbrat urbà constitueix un patrimoni cultural amb un gran valor social, ambiental, i també econòmic, pels serveis i funcions que aporta com a infraestructura verda. Més encara quan es tracta d'arbres històrics o identitaris amb un valor afegit a l'habitual.

- Acció 8.1 – Elaborar el Pla de preservació d'espècies arbòries i identitàries de Barcelona
- Acció 8.2 – Preservar i donar a conèixer els arbres d'interès local de Barcelona
- Acció 8.3 – Valorar i posar en pràctica els sistemes de protecció física més adequats en la via pública
- Acció 8.4 – Assegurar la protecció dels arbres durant les obres
- Acció 8.5 – Revisar els criteris de valoració i compensació econòmica dels arbres
- Acció 8.6 – Organitzar i revisar el conjunt de documentació tècnica i normativa referent a l'arbrat i a la seva protecció

Línia estratègica 9 - EL CONEIXEMENT

Avançar en el coneixement de l'arbre i dels seus valors i serveis

El coneixement dona més seguretat i rigor tècnic a l'hora d'actuar. Avançar en el coneixement dels arbres en el seu conjunt, i de cada espècie en particular, permet planificar, gestionar i mantenir amb més garanties d'èxit el patrimoni arbori de la ciutat, així com preparar l'arbrat i els procediments d'actuació per als possibles futurs canvis de les condicions climàtiques.

- Acció 9.1 – Aprofundir en el coneixement de les funcions, valors, serveis i desserveis de l'arbrat
- Acció 9.2 – Estudiar l'assignació d'un valor econòmic als serveis que ofereix l'arbrat
- Acció 9.3 – Estudiar els efectes del canvi global sobre el microclima urbà i el seu impacte en l'arbrat
- Acció 9.4 – Estudiar l'impacte de l'escassetat de recursos en la gestió de l'arbrat
- Acció 9.5 – Estudiar l'impacte ambiental de la gestió de l'arbrat
- Acció 9.6 – Millorar la formació del personal tècnic relacionat amb l'arbrat i fomentar els mecanismes de col·laboració amb altres departaments municipals
- Acció 9.7 – Crear xarxes de coneixement i intercanvi d'experiències amb altres ciutats nacionals i internacionals

Línia estratègica 10 - LA COMUNICACIÓ I LA PARTICIPACIÓ

Difondre els serveis i desserveis dels arbres a la ciutadania, fent-la partícip en la seva conservació

Els arbres són una eina comunicativa i pedagògica de primer ordre per a sensibilitzar els ciutadans sobre els beneficis i serveis que aporta al benestar i la qualitat de vida. Desenvolupar programes divulgatius adaptats a cada públic, i impulsar accions que impliquin les persones en la conservació dels arbres, contribueix a enriquir el coneixement i el gaudi col·lectiu i millorar la sensibilitat dels ciutadans sobre el patrimoni natural urbà.

- Acció 10.1 – Elaborar i aplicar una estratègia de comunicació sobre l'arbrat
- Acció 10.2 – Impulsar projectes d'educació sobre l'arbrat a les escoles
- Acció 10.3 – Fer projectes d'implicació de la ciutadania
- Acció 10.4 – Usar les noves tecnologies per a la divulgació i fer App's participatives relacionades amb els arbres .